

BEHEERFICHE BOOMOPSLAG VERWIJDEREN

Door Viktor en Lore

foto: Thijs Nouws

INLEIDING

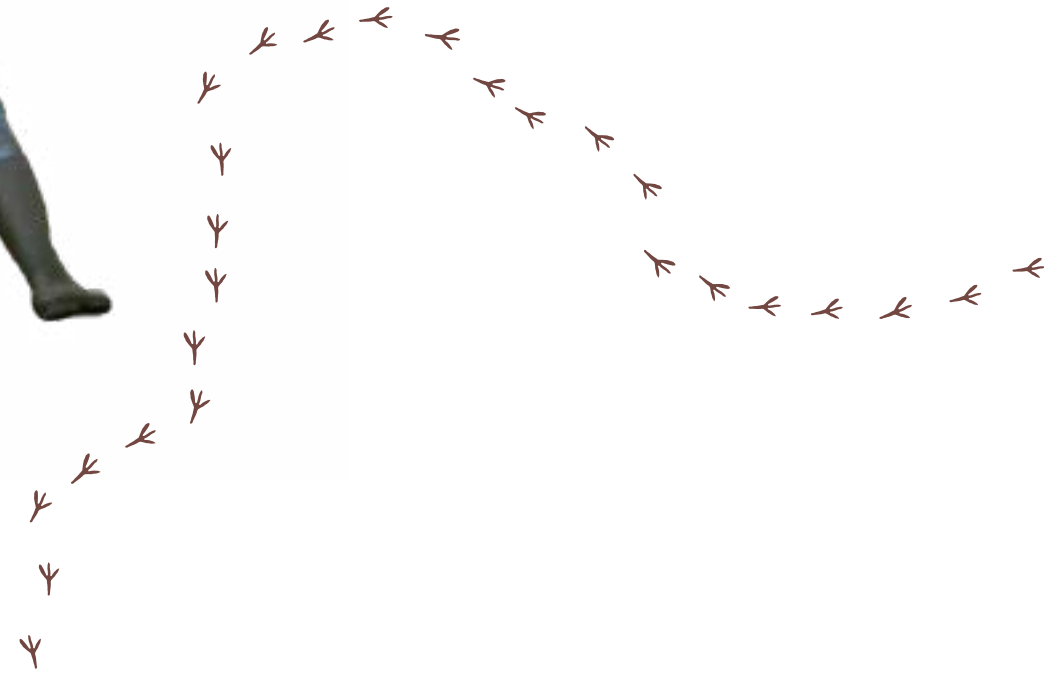
Als JNM'ers houden we van mooie, soortrijke graslanden. Deze onderhouden zichzelf jammer genoeg (of gelukkig voor wie graag op de vele beheerkampen gaat) niet. Eén van de belangrijkste dingen die moet gebeuren om zo een grasland te onderhouden, is het verwijderen van boomopslag: jonge bomen die er beginnen te groeien.

WAT IS HET NUT VAN BOOMOPSLAG VERWIJDEREN?

Welk nut het beheer heeft, hangt samen met de plannen die uitgeschreven zijn voor het natuurgebied. Daarom is het hierbij belangrijk dat je voor je hieraan start vraagt aan de terreinbeheerder wat er net verwijderd moet worden.

In het algemeen is de reden achter het verwijderen van opslag dat je vermijdt dat graslanden, veengebieden of heideterreinen helemaal bebost geraken. Zo krijgen andere soorten ook kansen om te groeien, die dat anders niet goed tussen de bomen of struweel kunnen overleven. Dit is dus goed voor de biodiversiteit en het behoud van de habitat gerelateerde soorten. Immers, niet enkel bossen zijn waardevol of biodivers. Een goed ontwikkeld grasland herbergt dikwijls veel meer soorten planten, insecten etc. dan een bos.

Meestal zal je echter niet alle opslag moeten verwijderen. Het kan goed zijn voor de biodiversiteit om wel een paar bomen of struiken of zelfs kleine stukjes struweel te laten staan. Deze geven structuur aan het grasland en zijn belangrijk voor bv. bepaalde soorten sprinkhanen en vlinders. Ook kunnen er vogels tot broeden komen. Het is hierover dat Natuurpunt of de beheerder van het natuurgebied je concretere informatie zal kunnen geven.

HOE DOE JE DAT, BOOMOPSLAG VERWIJDEREN?

In het algemeen komt het erop neer op al wat 'opslag' is te verwijderen van het gekozen gebied. Hoe hoog dit moet, hangt sterk af van het gebied dat ze willen creëren. Zo kan het zelf zijn dat ze je vragen om een bovenste laag van de grond mee te verwijderen met de bosmaaier. We vallen in herhaling, maar ook hierbij geldt: de beheerder zal je hier meer informatie over geven.

De opslag wordt vaak verwijderd door de ongewenste planten uit te trekken. Zo zijn de wortels ook mee weg. Andere manieren zijn zagen, knippen of (bos)maaien. Ook begrazing helpt de successie terug te dringen, maar daar kan je zelf weinig mee aan de slag natuurlijk.

Vaak is er bij opslag verwijderen de bedoeling om bepaalde planten te laten staan, hier moet je dus extra op letten. Het kan zijn dat dit een zeldzame soort plant is of dat vlinders er eitjes op hebben gelegd.

Het is altijd beter om in een structuur te werken. Je kunt best waar mogelijk op een lijn werken en systematisch het gebied afwerken met de groep als een geheel. Als het werk best veel is kun je de groep verdelen en verschillende taken geven dat het werk meer efficiënt doet verlopen. Bv: als er gemaaid moet worden dan wordt de groep in drie verdeeld. De maaiers, de rijvers, en de wegbrengers.

WAT KUNNEN DE LEDEN DOEN?

Piepers en ini's laat je best niet bosmaaien. Voor de rest kan iedereen alles wel doen. Zorg er vooral voor dat de piepers weten hoe ze met materiaal moeten omgaan.

WAT MOET DE BEGELEIDING DOEN? HOEVEEL BEGELEIDING IS ER NODIG?

De begeleiding ziet erop toe dat het beheer correct wordt uitgevoerd en coördineert alles.

Je zorgt er ook best voor dat een paar mensen extra letten op de veiligheid en het materiaal. Opslag verwijderen gebeurt vaak in grote gebieden, waar materiaal al eens verdwijnt als je er piepers mee hun gang laat gaan.

Hierbij raden we aan om 1 leider per 5 leden te hebben, zodat er gecoördineerd kan worden, op de veiligheid en het materiaal kan gelet worden en dat er aan sfeerbeheer kan worden gedaan. Omdat er veel materiaal bij komt kijken en er vanalles tegelijk moet gebeuren, ben je toch best minimaal met 2 leiders.

WAT VOOR LOCATIE IS ER NODIG?

Een gebied met opslag dat verwijderd moet worden. Die gebieden vind je werkelijk overal in onze regio: graslanden, heiden, veengebieden enz.

Als je dit graag wilt doen, pols je hierover best eens bij bv. Natuurpunt waar dit kan gebeuren.

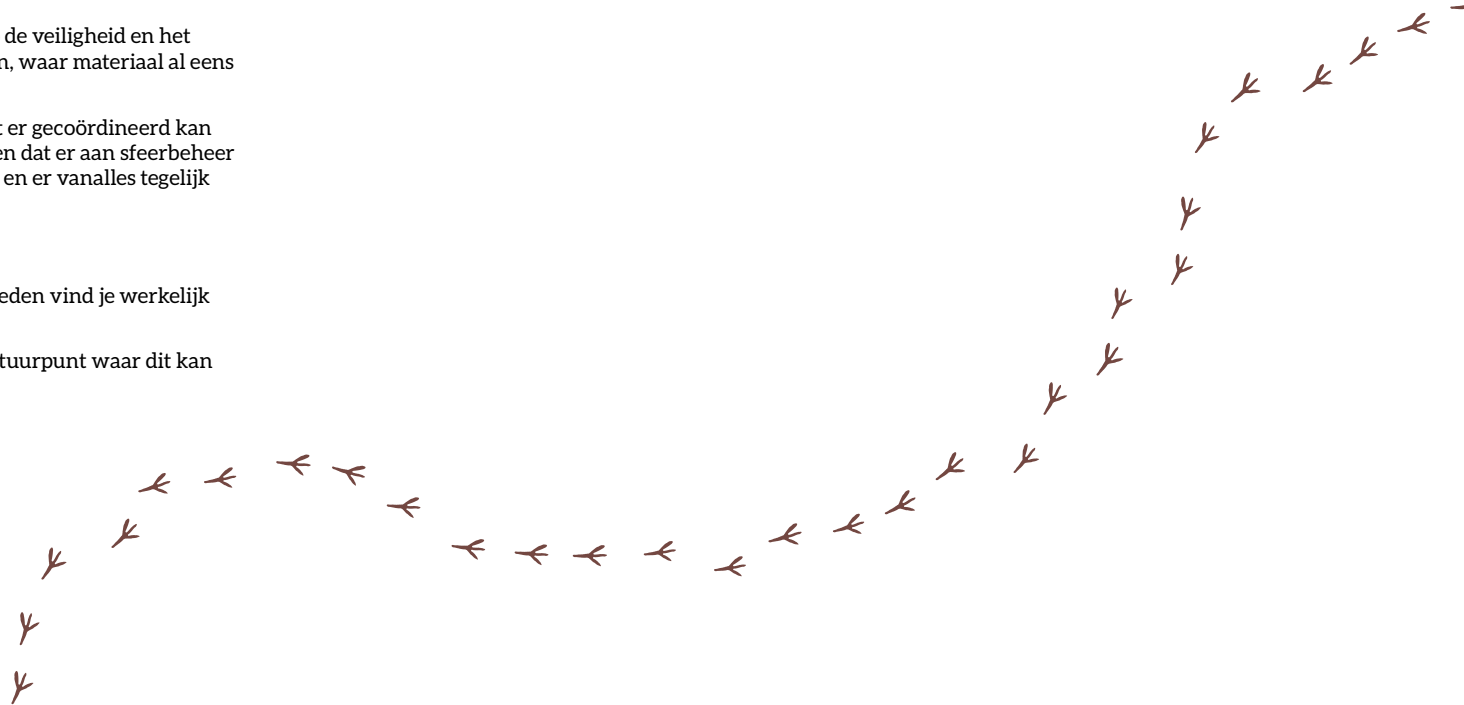
WELK MATERIAAL IS NODIG?

- Werkhandschoenen;
- Handzaagjes om dikkere bomen en struiken af te zagen;
- Kniptangen;
- Evt. bosmaaier en toebehoren;
- Rijven, rieden en zeilen/ draagberries om het plantenmateriaal af te voeren;
- Spades om boompjes en struikjes uit te graven die je niet met de hand kan uittrekken.

WELKE VOORBEREIDING IS NODIG?

Eerst en vooral maak je afspraken met terreinbeheerders: over wat er moet gebeuren, maar ook wie voor materiaal zorgt.

Het werkmateriaal moet ter plaatse geraken, en daarna terug opgeruimd worden. De EHBO-kist, genoeg manschappen, tijd en eten zijn ook onmisbare onderdelen. Een expert of persoon die weet hoe en wat is altijd nodig voor de theorie en informatie over het gebied.

WAT ZIJN DE GEVAREN?

De gevaren tijdens het werken liggen vooral in de hantering van de materialen door de deelnemers. Soms werk je op een steile helling of hoogte. In dit geval moet je de deelnemers waarschuwen van het loerende gevaar. Als materiaal niet meer te vertrouwen is kun je deze best niet meer gebruiken, deze kunnen tijdens het werken een gevaar voor de deelnemer worden.

Als je dit in de zomer doet, kan het nog heel warm zijn. Je staat op een grasland zonder schaduw, dus let er ook op dat mensen niet oververhit geraken en genoeg drinken/pauze nemen.

WANNEER DOEN WE DIT HET BEST?

Boomopslag verwijderen kan je in principe het hele jaar door doen. Er zijn echter wel periodes die beter geschikt zijn. Deze periode is eind zomer tot eind herfst. Anders groeien nog de planten en bomen nog.

HOELANG DUURT HET?

Dat hangt af van de grootte van het gebied en hoelang geleden het is sinds de laatste keer dat opslag verwijderd werd. Gebieden waar dit jaarlijks gebeurt, gaan zeer vlot. Met grote gebieden waar het al lang geleden is, kun je gemakkelijk een dag (of zelfs een weekend) kunnen vullen.

HOE HOU JE DE MOTIVATIE ERIN?

- Maak er wedstrijdes of estafettes van.
- Plaag elkaar eens wat.
- Motiveer de groep door doelen te stellen.
- Zing liedjes
- Maak ook niet teveel lawaai, je verstoort daar het natuurgebied mee.
- Werk in een systeem en zorg zo voor afwisseling.

foto: Raf Vanisterbecc

WAT ZIJN EVENTUELE VERVOLGACTIVITEITEN?

Na de beheeractiviteit kun je eens teruggaan naar het gebied om te kijken wat je beheer voor verandering heeft teweeggebracht. Maak er zeker een excursie van, eventueel met iemand die het gebiedje al wat kent.

CONTACTPERSONEN

Je lokale Natuarpuntafdeling/NP in de buurt van de kampplaats/Andere terreinbeheerder zoals Regionaal landschap of ANB. Zij weten in welk gebied je kan helpen en kunnen je normaal ook helpen met materiaal en de voorbereiding.

Bwg@jnm.be (de BeheerWerkGroep van JNM) voor al je vragen. Ze kunnen mee zoeken naar een goed gebied in je buurt en je in contact brengen met de terreinbeheerder.

Wil je eerst graag als deelnemer eens proeven van opslag verwijderen? Dan kan je mee op Sint-Pietersbergkamp, Cassenbroek of Groot Heroïsch WerkWeekend (GHWW).

